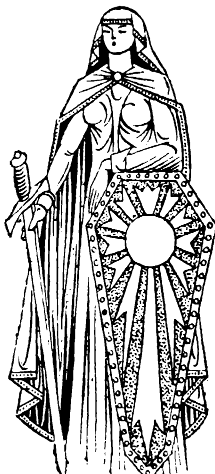
#134

ЛЯВОН СЛУЧАНІН

АГНЕДА

Лічбовае выданьне ВБМ:
Вільня, 2025

ЛЯВОН СЛУЧАНІН

РАГНЕДА

ПАЭМА

МЕНСК 1944 Г.

Genehmigt vom Generalkommissar in Minsk Propagandaamt Si/W. 14. III. 1944. — 5000 Stck. — Papier: Ostland-Faser G. m. b. H. Minsk. — Druck u. Broschierung: Druckerei „Aušra“. Wilna. Erschienen: Im Mai 1944.

Schul - und Jugeudverlag in Minsk.

Ілюстрацыі мастака
В. Дрэмы.

Выданьне: Выдавецтва Падручнікаў і Літаратуры для Моладзі у Менску

Друк: Друкарні „Аўшра“ у Вільні.

Юначкам
Саюзу Беларускай Моладзі
прысьвячаю:

Хоць час ліхі,
Хоць час
Надзвычай цяжкі,
Аднак
Нядолю
Трэба пакарыць!
Ідзеце горда,
Стройныя юначкі,
Да сонца сьветлага,
Да яснае зары!

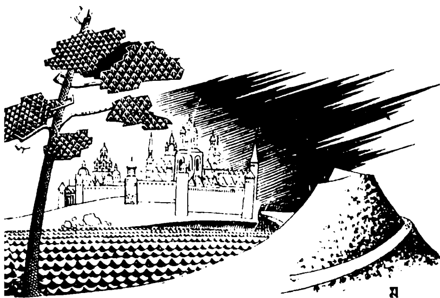
Цяжка табе, галава,
Не на плячах,
Блага табе, цела,
Без галавы!

„Слова аб палку Ігараве“.

Уступ

Гэй!
Крывіцкі народ —
Беларусі сыны,
У Мінуўшчыны
Слаўным кургане
Нясупынна гудуць
Вечавыя званы,
На вялікае
Клічуць змаганьне.
Годзе
Крыўду цярпець!
Прэч
Пакуты і зьдзек!
Веру —
Збудуцца
Нашыя мары!

Памятай, беларус,
Што і ты чалавек,
Які можа
Сабой гаспадарыць!
Нашы скарбы
Вякамі
Цягалі ад нас,
Нашу радасьць
У гразь утапталі.
У вялікі паход
Кліча праўда і час,
Клічуць слаўнай
Мінуўшчыны далі.
Вось таму
Із забытых
Курганаў — вякоў,
Ідучы
Зацярушаным сьледам,
Заклікае нашчадкі
Пазбыцца акоў
Маладая князёўна
Р А Г Н Е Д А.

1

Дзе Палата рака
Упадае ў Дзьвіну,
Дзе драмала сасна
На кургане,
Горад Полацак там
(Помніць хто старыну)
Узьвялі
Крывічы — палачане.
Ад Палаты ракі
Да сівога Дняпра,

Ад Бярозы
Да Сіняга мора
Горад Полацак наш,
Быццам тая зара,
Зіхацеў
Над крывіцкім
Прасторам.

2

На шляху вадзяным,
Што прарэзаў зямлю
Із халодных Варагаў
У Грэкі,
Карыстаў беларус
І благую ральлю,
І гнілыя балоты,
І рэкі.
Векавыя лясы
У люстэрка вазёр
Заглядалі
Няголеным тварам.
І здавалася,
Гэты

Бязьмежны прастор
Быў ахоплен
Зялёным пажарам.

3

Часта войны былі.
Слаўны Полацак наш
Штурмавалі
Ліхія паляне.

Яны землі яго
Рабавалі усьцяж
І багацьці
Зьнішчалі дазваньня.

Кіеў — прагны сусед,
Што свае капцюры
Працягаў
На яго няпрыстойна,

Не дабіўся навек
Палачан пакарыць —
Палачане
Жылі самастойна́.

4

Слаўны Рогвалад князь
Із сталіцы свае
Мудра княствам
Аднолуленым княжыў.

Ён учынкі людзей,
Іх патрэбы усе
На вазе
Справядлівасьці
Важыў.
Жыў свабодна тады
Беларускі народ.

Бараніў ён радзіму
Зацята.
І ні Захад яго,
І ні дзікі Усход
Не саджалі
За цёмныя краты.

На званіцах гулі
Вечавыя званы.
І ад страху
Нямелі чужынцы,
І ня йшлі

Кожны год
Беларусі сыны
У Сібір
Па шырокім
Гасьцінцы.

5

Із харомаў сваіх,
Што былі у сяле
Недалёка
Ад Полацку — граду,
Князь
На белым кані;
Ў злататканым сядле
У сталіцу
Сьпяшаў на параду.
Прыкрываў валасы
Пазалочаны шлём,
Яркім сонцам
Зіяла кальчуга.
Вочы князя
Сьвяціліся
Дзіўным агнём...

А за князем —
Дружына і слугі.
На шырокім пляцы
Князь каня супыніў,
Ля тае
Вечавое званіцы.
І сказаў ён слузе
У той звон зазваніць,
Каб аж рэха
Ішло па зямліцы.

6

Звон магутны, густы
Знакам збору служыў.
Разагнуўшы
Шырокія плечы,
Бег каваль і купец,
Бег ганчар і мужык —
Сабіралася
Шумнае веча.
Гоман, жарты і сьмех
Размывалі натоўп,
На вялікую справу
Прызваны.

Толькі там ня было
Тураўчанаў — братоў,
Ланцугамі няволі
Скаваных.

7

І прамовіў тады
Сонца яснае князь
Да народнага
Мудрага сходу:

Вораг нашых братоў
Кінуў тварам у гразь,
П'е шаломамі
З Прыпяці воду.
Сьвятаслава сыны
Разьбіваюць ілбы,
Тураў туга
Сьціскаюць аковы.
Там,
Дзе спрэчку вядуць
Маладыя дубы,
Будзе нашым
Апошняе слова!

Зашумеў, быццам лес,
Беларускі народ —
Трэба стала
Падумаць народу.
Потым крыкнулі ўсе:

— На вялікі паход
Мы даём
Непарушную згоду!

8

Славу ткалі гады.
На крывіцкай зямлі
Панавалі
І шчасьце і згода...
У харомах сваіх
На пацеху усім
Вырастала
Дачка Рагвалода.
Залацістыя косы
Ёй сонца дало,
Дало неба ёй
Сінія вочы;
На квяцістым лугу

За вішнёвым сялом
Дала лілія
Стан ёй дзявочы.
Навучыла жыцьцё
Волю сьветлую піць
І ніколі
Ня знацца з прымусам.
Навучыла зямля,
Як радзіму любіць,
Як любіць
Крывічан - беларусаў.

9

У маленсьцьве
Бабулька
Расказвала ёй,
Як над краем
Кружылі віхуры,
Як быў бацькам яе
І мячом і крывёй
Да радзімы
Далучаны Тураў:

— Грознай хмарай
Князёва
Дружына плыла,

І ляцелі
Агністыя стрэлы.
Вораг зломаны
Трупамі поле услаў
І у стэпы
Уцёк азьвярэлы.
Князя - сонца назад
На руках прынясьлі,
Яго справы
Пакрылі хвалою.
Звон збавеньня зьвінеў
На крывіцкай зямлі,
Вораг нема
Стагнаў за Сулою.

Многа розных легенд,
Многа казак жыцьця
Расказала
Бабуля князёўне.
І Рагнеда плыла
У жыцьцёвы прасьцяг,
На жыцьцём
Зачарованым чоўне.

10

У юнацтве яна
На улоньні дуброў
Назірала
Забавы народу.
Разгаралася сонцам
Дзявочая кроў,
Калі моладзь
Вяла карагоды.
Сьмех і песьні
Зьвінелі
За ціхім сялом,
Адганялі
Нячыстую сілу.
Мятусілася вогнішча
Бурным агнём,
Асьвятляючы
Бога Ярылу.

11

А дзяўчаты
На рэчцы
Пускалі вянкі

(Можа мілы
Да сэрца прытуліць),
Іх адносілі хвалі
Бурлівай ракі,
А Рагнеды вянкі
Затанулі.

— Цяжка будзе табе
Віць каханьня вянкі, —
Гаварылі дзяўчаты
Гурбою.

А Рагнеда
Глядзела
На хвалі ракі,
І сьціскалася
Сэрца тугою.

12

— Дзе ты, наша шчасьце,
Дзе ты, наша доля?
Ты растала, мабыць,
Як крупінка солі.
Ты растала, мабыць,

У сьлязах дзявочых,
Што начамі роняць
Маладыя вочы...

Так сьпявалі
Сяброўкі.
І песьня плыла,
Быццам цень,
У прасторы маўклівыя.
Кветка шчасьця
Рагнеды,
Як сон, адцьвіла,
У душы —
Прадчуваньні жахлівыя.
Стала пуста
У сэрцы,
Прапаў супакой,
Сумавалі у лесе
Бярозкі.
І застыла Рагнеда
Над цёмнай ракой,
Абрываючы
З красак пялёсткі.

13

Златаверхі харом
Сярод Кіева быў.
Ён раўняўся
З гарамі крутымі.
Злом праслаўлены князь
У тым хораме жыў —
Сьвятаславіч там жыў
Уладзімер.

А яго два браты —
Яраполк і Алег —
Тыя самыя
Песьцілі мары:
Кожны прагна жадаў
Стаць усім на чале
І самому
Жыцьцём гаспадарыць.

Не маглі падзяліць
Маладыя князі
Свайго бацькі
Багацьце і славу.
І адзін аднаму
Не маглі дагадзіць

Тры пыхлівых
Сыны Сьвятаслава.
І шукалі сабе
Дапамогі яны
Праз жанімства
З дачкой Рагвалода,
Каб сваяцтва сваё
Скарыстаць для вайны
І мячом
Дамагчыся згоды.

14

Сын рабыні —
Уладзімер
І князь Яраполк
Шлюць сваты
Да цудоўнай Рагнеды.
Іх гасьцінна саджаюць
За князевы стол
Для вялікай
І важнай бяседы...
Апусьціла Рагнеда
Сваю галаву,

Ціхім смуткам
Зардзеліся вочы...

І здавалася ёй,
Маладую траву
Вырваць з поля
Радзімага хочуць.

Прыгадала яна
І купальскі вянок,
І бурлівыя цёмныя хвалі,
А на шыі
Чарнеўся
Вузенькі шнурок,
На шнурочку —
З брыльянтаў каралі.

І Рагнеда,
Душою ня крывячы,
Адказала
Усім на бяду:

— Не жадаю
Разуці рабыніча,
З Яраполкам
Я шчасьце знайду!

15

Маладое князёўны
Рашучы адказ
На Ўладзімера
Громам зваліўся.
А дружыньнік,
Што выканаў
Княжы наказ,
Безгаловым
На дол
Паваліўся...
На залітым
Крывёю ганку
Князя чорныя
Думы грызуць:

— Я прымушу цябе,
Палачанку,
Мае стройныя
Ногі разуць!

16

І мячамі
Пакрылася поле.

Злосна пікі
На сонцы гараць.
Застагналі
Густыя таполі,
Прапускаючы
Грозную раць.

А разьюшаны князь
Уладзімер
На сваім
Белагрывым кані
Страмянамі
Зьвінеў залатымі,
Помсты дзікай
Распальваў агні.

Быць крывавым
Дажджом - навальніцам,
Немым голасам
Выць пяруном,
І заплакаць,
Лазінкам ніцым,
І ламацца
Магутным дубом.

17

А насустрач яму
Сьветлы
Рогвалад князь
Ехаў разам
З сваімі сынамі.

Пад нагамі у коняй
Ґудзела зямля,
Чырванелася поле
Шчытамі...
Стрэлы пырснулі

Буйным,
Сьмяротным
Дажджом,
Узьвіліся
Сталёвыя пікі.

Сьвішча
Рогвалад князь
Харалужным мячом,
Заглушаючы
Енкі і крыкі.

18

Памагаюць яму
Маладыя сыны —
Колюць пікамі,
Крышаць мячамі.
Толькі долі свае
Не дагналі яны,
Бо засада
Была за плячамі.
Нечаканым віхром
Задымелі палі,
Сонца хмары
Закрылі густыя...
І ляжалі
Снапамі
На роднай зямлі
Рагвалод
І сыны удалыя.

19

Доўга біўся тады
Беларускі народ.
Кроў славянская

Бегла руччамі.
Толькі вораг закончыў
Крывавы паход —
Стаў на горла
Нагой
Палачанам.
Горад Полацак наш
Зруйнавалі яны.
Горкім смуткам
Дымяцца руіны.
Палачанскае мяса
Клююць груганы
На прасторах
Няшчаснай краіны.
Застагнала зямля,
Роняць сьлёзы лясы,
Люд крывіцкі
Нязьмерна гаруе.
За Дзьвіною замоўклі
Дзяўчат галасы.
Валадзімер
З дружынай піруе.

20

А князёўна мая
На высокай сьцяне,
Што надзейна
Вартуе палацы,
Белай зданьню стаіць,
Злога князя кляне,
Кліча з ворагам
Лютым змагацца:

— Падымайся, народ!
Клічуць сурмы цябе,
На вялікае
Клічуць змаганьне.
Кроў і зьдзекі нясе
Вораг люты табе,
Твая радасьць
У горы растане.
Ня пушчай ты чужых
На сьвятую зямлю,
Што заліта
Крывёю і потам.
У цябе адбяруць
Яны волю тваю

І растопчуць
Крывавым ботам.
Закуюць яны нас
У свае кайданы,
Нашы слаўныя дні
Абяздоляць.
Будуць гора цярпець
Крывічанаў сыны
У пакутнай
Варожай
Няволі!

На высокі палац
Месяц глянуў ярчэй,
Захісталіся
Ніцыя лозы.
У князёўны мае
З васільковых вачэй
Пакаціліся
Цёплыя сьлёзы.

21

Гэй!
Разбоем
Праслаўлены,

Князь!
Слухай мову
Крывіцкай
Князёўны.
Ня ўдасца табе
Кінуць тварам
У гразь
Беларускі
Народ непакорны.
Прыдуць зноў
Навальнічныя дні,
Будуць зноў
Баявыя паходы.
У вялікім
Змагарным
Агні
Беларус
Заваюе
Свабоду!

22

Дымнай раніцай
Вораг плячом
Падапёр

Залатыя палацы.
Сярод вояў
Стаяла
Рагнеда з мячом,
Заклікала
Да сьмерці змагацца...
Толькі сілы
Няроўныя
Ў байцы былі,
І ў гарачым
Змаганьні расталі...
Маладую Рагнеду
У палон узялі
І вяроўкай
К сядлу
Прывязалі.

23

Прагны кіеўскі князь,
Што дабіўся свайго,
Пераможна
Глядзеў на Рагнеду.
У душы разгараўся

Каханьня агонь,
Не пакінуўшы помсты
І сьледу.
Толькі вочы князёўны
Адплатай гараць,
Поле косы
Мятуць залатыя...
Павязла яе
Князева раць
У вайною
Праслаўлены Кіеў.

24

Пасадзілі за краты
Князёўну маю,
У нямілы ёй
Кіеўскі хорам.
За вакном
Кіяўлянкі
Вясельле пяюць,
Сэрца пеніцца
Крыўдай і горам.
Лебядзінымі хмаркамі

Думкі плылі,
Аплывалі
Сьвятую радзіму;
Разьвітальнаю песьняю
Вішні цьвілі,
Бор лісткамі
Шумеў маладымі.
І здавалася сонца
Сьвяціла ярчэй
На шляху
Заварожаным думам.
І пакрыліся вейкі
Дзявочых вачэй
Нясуцешным
Сьлязінкавым
Сумам.

25

Выплыў бацька
На белым
Гарачым кані,
Два браты,
Пазалочаны хорам...

Пакаціліся зорамі
Сьветлыя дні
І згарэлі
У сінім прасторы.
Як марудна,
Як нудна
Хвіліны плывуць,
Дарагая мая
Непаседа,
Палажыўшы
На рукі
Сваю галаву,
Доўга плакала
Горка Рагнеда.

26

Адазваўся рыпліва
Сталёвы замок.
Волі князевай
Ён пакарыўся.
І праслаўлены злом
Сьвятаслава сынок

У Рагнеду
Вачыма
Упіўся.

Уладзімер:

Птушка, мабыць,
Шчасьліва
У клетцы жыве
І ня дбае
Аб сонцы і волі.
Песьціць
Горды адказ
У сваёй галаве
І ня будзе
Рабыняй
Ніколі...
Не да твару,
Рагнеда,
Табе жартаваць.
Я згараю
У мроях каханьня.
Дай руку мне сваю,

Пойдзем дні каратаць,
Нават крыўда
У шчасьці растане.

Рагнеда:

Паглядзі на сябе:
Твае рукі ў крыві,
Твае справы
Заліты крывёю...
Я ня жонка табе,
Лютым катам слыві
Над няшчаснай
Крывіцкай
Зямлёю!

Вочы князя палалі
Намерам благім.
Нават слугі яго
Анямелі.
Загадаў ён Рагнеду
Ваякам сваім
Пасадзіць
У сырым
Падзямельлі.

27

І над лёсам сваім
У скляпеньні сырым
Доўга думала
Наша князёўна:
Горка плакаў народ,
Сумавалі бары
І дзялілася
Шчасьце
Няроўна.
І хацела яна
На сябе налажыць
Беласьнежныя
Тонкія рукі.
Толькі мусіць народ
Не загінуць,
А жыць
І пазбыцца
Варожае мукі.
І сказала яна:

— У ахвяру сябе
Я прыношу
Крывіцкаму люду.

Сьцяўшы сэрца сваё
Я разую цябе,
Але крыўды людзкой
Не забуду!

28

Ужо вярнуліся буслы,
Відаць, вясна
Не за гарамі...
І князь
Дубовыя сталы
Заслаў
Старанна
Абрусамі.
Харомы
Пеняцца сьвятлом,
Палаюць кубкі
Дзіўным хмелем.
Сядзіць Ўладзімер
За сталом,
Спраўляе
Гучнае вясельле.
А на пасадзе,

Быццам ноч,
Сядзіць
Задумная Рагнеда.
З яе
Ня зводзіць
Хмельных воч
Уся
Шумлівая бяседа.
Іх вочы
Радасьцю гарацьь,
Зьвіняць
Усьпененыя шклянкі.
Сышліся
Плакаць і сьпяваць
З усіх ваколіц
Кіяўлянкі.
Бадзёра музыка
Грыміць.
І песьні
Коцяцца на мілі.
Такое шумнае
Гульні
Яшчэ ня бачылі,
Ня сьнілі.

29

Падняў руку
Вясёлы князь,
Стрымаў
Шумлівую бяседу,
Сказаўшы ўсім:

— Яна мая! —
Ён кубак выпіў
За Рагнеду.

Рагнеды твар
Агнём пылаў,
І сэрца
Помстай бушавала:
О, колькі крыўды,
Колькі зла
Прынесла
Князева навала!..
Аж цэлы тыдзень
Там пілі,
Крычалі соладка
І горка...
У твар

Варожае зямлі
Глядзела сумна
Наша зорка.

30

І дні,
Як рэкі, паплылі.
Яна рабыніча
Разула.
Ляцелі
З крыкам жураўлі,
І лета яснае
Заснула.
Калі жыцьцё
Пайшло на глум,
Як адсьпявана
Песень крышку,
Агорне сэрца
Дзікі сум,
І пальцы
Мкнуцца да кілішку.
Жыцьця ня мае
Камышыт.

Ці можа сітнік
Гэта ведаць?
Расьціла
Помсту у душы
Мая чароўная
Рагнеда.
Яе ня цешыў
Белы сьвет,
І сонца цёплае
Ня грэла.
І асыпаўся
Макаў цьвет
З яе
Замучанага цела.
Агонь зямны
Даўно патух,
І сьвет здаваўся
Апусьцелым.
І толькі моцны
Вольны дух
Лунаў у сэрцы
Скамянелым.

31

А бывалі часы,
Неадпомшчаны муж
Заварожваў
Рагнеду каханьнем.
І дарыла яна
Нават ласкі яму
У палацы,
Расьпешчаным
Раньнем.
Толькі хутка ізноў
Астывала душа,
Усплывала
Балючае гора.

І зьвінелі
Забытыя словы
У вушах
Нейкім вострым,
Калючым дакорам.

Страшнай помсты
Нязгасным агнём
Разгаралася
Шчырае сэрца:

— Той,
Хто плаціць
Няволяй і злом,
Ад рукі мае
Мусіць памерці!

32

Так казала Рагнеда,
І помсты агонь
У пакрыўджаным
Сэрцы насіла.
Часта меч яна брала
У сьвятую далонь —
Кроў у жылах
Адплатай бурліла.
Выплывалі
Далёкія дні:
Кроў, зьнішчэньне,
Пажары, руіны,
У разьюшаным
Зыркім агні
Спапялелае
Сэрца краіны.

Заняволены
Хілы народ,
Дзікім мохам
Парослыя сёлы,
І купальскі
Жывы карагод,
І расьцьвілыя
Кветкамі долы.

— Не!
Ня будзе
Краіна мая
У нявольніцкім
Горы тапіцца.
Покуль цела
Трымае зямля,
Трэба шчасьця
У волю напіцца!

33

Нечым новым
Рагнеда жыве.
Залатое юнацтва
Мінула...

І адчула яна,
Што пад сэрцам яе
Нешта сонную
Ціш скалыхнула.
Невядомым,
Суцешным цяплом
Залілося
Жаночае цела.
Нейкім новым,
Нябачным агнём
У Рагнеды
Душа палымнела.
Раптам гора
І смутак уцёк.
Песьцяць мары
Жаданае шчасьце.
У душы
Найцяплейшы куток
Захавала
Рагнеда дзіцяці.

34

І вось тады,
Калі прышла вясна,

Зазелянелі
Шоўкавыя травы.
Радзіла сына
Першага яна,
Якога потым
Звалі Ізяславам.
І гэты любенькі,
Здаровенькі сынок,
Што ў жыцьцё сабе
Адчыніць дзьверцы,
І быў той цёпленькі
Жывенькі камячок,
Што ціха жыў
У мацеры
Пад сэрцам.

А на улоньні
Сьветлае вясны
Цьвілі сады
Цяплом
І шчасьцем белым.

Рагнеда сьніла
Залатыя сны
І на сынка
З надзеяю глядзела.

35

Ўладзімер
Стомлены
І славай і вайной,
Малога позіркам
Рашчуленым акінуў.
Пылалі вочы
Сьвежаю вясной,
І ён сказаў
Народжанаму сыну:

— Расьці,
Мой сын,
У розуме і сіле.
У войнах жорсткіх
Скора я згару.
Ты дай зарок
На бацькавай магіле
Вясьці да сонца
Кіеўскую Русь...

Наказваў князь
Маленькаму герою
Надзеі бацькавы
Дапрасьці і ссукаць.

А губы тонкія
Сьвяціліся крывёю,
У мяккі лоб
Цалуючы сынка.

36

Міналі дні.
Самотная Рагнеда,
Як воды бурныя
Шырокая рака,
Вяла сваім
Непераможным сьледам
Свайго маленькага,
Бадзёрага сынка.
Яна у сэрцы сына
Распаліла
Сьвятою помстаю
Пылаючы агонь.
Яе душы
Разгневаная сіла
Дарогай роднаю
Вяла яго.
Начамі доўгімі

Над сынавай калыскай
Сьпявала песьні
Сумныя яна...
Хадзілі хмары
Над зямлёю нізка,
А за вакном
Скуголіла зіма.

37

Амаль штодня
Зімоваю парою
Яна з сынком
Гуляла ў мячы.
Чарнявы хлопчык
Моцнаю рукою
Вучыўся ворага
Бязьлітасна сячы.
Падняўшы меч,
Ён грозна
Хмарыў бровы,
Назад адкінуўшы
Крутую галаву.
Яму здавалася,

Што падаюць галовы
Падгнілым яблыкам
У мяккую траву.

38

Рагнеда сыну
Падарыла ласкі.
Каханьне мацеры
Ня ведала мяжы.
Яна яму сама
Складала казкі,
Сама імкнулася
Жыцьцём заваражыць:

— За высокімі гарамі,
За глыбокімі марамі,
Дзе цяпер лютуюць зімы,
Землі нашае радзімы.
Там гібеюць палачане,
Бацька твой у іх мячамі
Адабраў зямлю і волю,
Абняславіў нашу долю.
Плачуць цёмнымі начамі
У няволі крывічане.

Дні жыцьця на пальцах лічаць,
Да сябе яны нас клічуць.
Падрастай, сынок любімы,
Будзь збавіцелем радзімы.
Хай загіне стан варожы!
Хай цьвіце наш край
прыгожы!

І бачыў сын
У гэтыя часінкі
Заліты крыўдаю
І зьдзекамі абшар.
А мацеры
Гарачыя сьлязінкі
Павольна капалі
На сынаў твар.

39

З благім намерам
Шостыя радзіны
Спраўляе сёньня
Вераломны князь.
Над галавою
Сумнае княгіні

Ён кубак пеністы
Зьняважліва узьняў.
Высокі хорам
У маўчаньні стыне.
І князь сказаў
У злосьці і віне:

— Я п'ю
За гордую
Крывіцкую рабыню,
Дачку якая
Нарадзіла мне!

40

Сьмяяўся князь,
Сьмяялася бяседа,
У вокны хораму
Глядзела грозна ноч.
Рукой дрыжачаю
Самотная Рагнеда
Схапіла доўгі
Залацісты нож.
Гарэлі вочы

Крыўдай ракавою,
Між імі вырасла
Варожая скала.
На мужа лютага
Жаночаю рукою
Рагнеда нож
Рашуча падняла.

41

Ахутаў страх
Разгульную бяседу,
Як быццам голавы
Ляцелі з плеч.
А грозны князь
На гнеўную Рагнеду
Занёс са сьвістам
Харалужны меч.
І вось тады
З сумежнага пакою,
Як з-пад зямлі
Зьявіўся Ізяслаў
І лёгкі меч
Дзіцячаю рукою

На бацьку роднага
Караюча падняў...
Дзівіўся князь,
Дзівілася дружына.
Павісла ноч
На выбітым акне.
І князь сказаў:

— Бяры, Рагнеда,
Сына
І не паказвайся
На вочы
Мне!

42

ЭПІЛЁГ

З тае пары
Ля нашае сталіцы
Маленькі горад
Князь пабудаваў.
І горад быў
(Хаця-б не памыліцца)
Названы

Імям сына —
Ізяслаўль.
У гэтым горадзе,
Пад нашым
Небам сінім,
Сьвятой манашкаю
Трынаццаць год
Жыла няшчасная
Крывіцкая княгіня,
Жыцьцё аддаўшая
За волю
І народ.
А сын яе,
Унучак Рагвалода,
Народны збаўца,
Слаўны Ізяслаў —
Прынёс людзям
Жаданую свабоду
І княствам Полацкім
Да сьмерці кіраваў.
Не зарасьці
Пракладзенаму сьледу!
І сёньня
Ў грозную

Крывавую пару
Я слаўлю гордую
Крывіцкую Рагнеду,
Я слаўлю любую
Радзіму —
Беларусь!

Сьнежань, 1943 г.
Г. Слуцак.

